

CONGRÉS DE MÚSICA RELIGIOSA A BRUGES

L' «Orfeó Catalá»

CANT GREGORIÁ

Las audicions de cant gregoriá anunciadas en lo programa de las festas me inspiravan viu interés, sobretot baix lo punt de vista de l'execució de la que me n'havían fet entussiastas elogis los P. P. de Sant Felip, quant l'any 1900 varen sentir los Benedictins de Solesmes.

Era realment ben interessant pels que segueixen ab amor l'importantíssima restauració del cant gregoriá, sentirlo executar pels cantors de Saint Gervais, los seminaristas de Bruges, y'ls infants de la Scola parroquial de Blankenberghe, seguint tots ells las inspiracions de D. Pothier lo gran restaurador.

L'efecte que aquestas audicions nos produhiren, sobrepassá de bon tros las esperansas concebudas, la ilusió ab que las desitjavam.

En lo concert histórich que'l primer día del Congrés donaren los cantors d'en Bordes, varen cantarse los Alleluyas gregorians

CONGRÈS DE MÚSICA RELIGIOSA

A BRUGES

L' «Orfeó Català»

Divendres, dia 8.

Aquesta era la segona jornada y comensà á las nou del matí, á la Gilde des Métiers, ab una sessió de *Conversas gregorianas* baix la presidència del Reverendíssim Pare Dom Joseph Pothier, de la Ordre de Benedictins, Abat de Saint Wandrille á Vonéche.

Dom Pothier ab la fé, ab la constancia de un veritable apóstol, va extenent per tot arreu la restauració del cant gregorià, del verdader cant de la iglesia catòlica.

S'ha sentit possehit com per una revelació y las ensenyansas de son mestre Dom Guéranger, han trobat en lo seu esperit lo millor camp pera desenrotllarse.

La importancia de la seva obra es incalculable, donchs si bé es veritat que anteriorment s'havíen fet treballs ben remarcables pera la restauració del cant gregorià á Fransa, á Alemanya, á Suïssa y á Bèlgica, treballs d'investigació portats á cap per importants personalitats á las que guiava la visió intuitiva de que'l cant plà era quelcom més que'l martellament de notes més ó menys llargas, sense cap relació melòdica y que deformavan fins al ridícol los texts sagrats esmicolantne no sols las frases sino fins las paraulas que quedavan partidas sílaba á sílaba, desapareixentne'ls accents, la obra de Dom Pothier ha portat aquestos treballs á un grau tal de perfeccionament que's pot dir que la restauració del cant gregorià es un fet.

La consecució d'aquest fi representa un treball immens. Lo que s'havía fet avans de Dom Pothier era buscar la manera d'executar lo cant plà guiantse á la vegada per documents autorisats y per la tradició, cercant-la aquesta darrera en las obras y en los llocs en que semblava que s'havía conservat més pura. Empro aquestos treballs se feyan sobre llibres de cant plà impresos en los sigles xvii y xviii, en los quals la notació comparada ab los texts primitius que després s'han consultat, havia sofert modificacions y deformacions considerables degudas en los primers temps, quan se feyan las copias á mà, á ignorancia ó deixadesa dels copistas y més tart quan los llibres s'imprimíen, á edicions fetas sense cap cuydado, ó baix la base d'una mal entesa simplificació que consistia en escursar tot lo possible'ls grupos de neumas (ó notas) á fi de que la execució fos més fácil. La tradició s'havía perdut.

Naturalment, donchs, que aquestos treballs ab una base falsa havíen de donar escassos resultats. Llavors fou quan los benedictins de Solesmes varen descobrir lo verdader camí de la gran restauració, comprenent que era precis fer reviure la tradició gregoriana, tant per la notació com per la execució.

La notació (diu Dom Pothier) per la netedat ab que están agrupats los sonidos, permet frassejar lo cant, donarli aquell moviment fácil y natural, tan propi á la expressió, á la vegada dolça y animada d'una alabansa y d'una pregaria que, com la alabansa divina y la pregaria litúrgica deuen sortir sense aspresa y com espontàniament de la abundancia del cor.

La restauració de la notació la devém á Dom Pothier. Ab una paciència sens límits, ab una forsa de voluntat extraordinaria ha portat á cap aquest treball de frare, regirant arxius, compolsant documents, extrayentne ab gran sagacitat lo més pur fins á arribar á reconstituhir y publicar, entre altrás importantíssimas obras, lo *Liber Gradualis*.

La obra de Dom Pothier ha sigut acullida ab entusiasme per tots los aymants del art, apart del interès grandíssim que per la Iglesia representa.

Fet aquest esbor rapidíssim de la persona-

litat de Dom Pothier, descriuré concisament los diversos actes del Congrés en la segona jornada, comensant, com ja he dit, per las conversas gregorianas.

En aquestas hi prengué part Dom Pothier, qui ab forma simplicíssima descrigué sos travalls per la restauració del cant gregoriá, extenentse també un xich sobre la manera d'executar certs grupos de neumas, sobretot lo *quilisme*, signe que en notació gregoriana equival aproximadament al *grupet* de la notació moderna, al qui compará poéticament á una bella flor que de tant en tant esclata en mitj de la melodia litúrgica. Remarcá moltíssim la importancia que té, sobretot pels francesos, la accentuació verdadera de las paraulas llatinas, recomanant que s'adopti la italiana com á més apropiada, ja que de no ferse aixís queda desnaturalisada la melodia ab lo cambi d'accent.

Després de Dom Pothier va parlar lo Bisbe de Saint-Dié, tractant de demostrar que per medi de compassos binaris y ternaris (seguint l'accentuació de las paraulas) podia subgectarse la melodia gregoriana á un ritme que facilités la transcripció en notació moderna pera major vulgarisació del cant gregoriá.

A continuació prengué la paraula un Benedictí que explicá l'interés ab que'l clero católich á Inglaterra segueix lo moviment de restauració, no solzament del cant gregoriá sino de la música religiosa en general, donant compte d'haverse constituhit ja fa temps á Londres una societat destinada á n'aquest fi, haventse celebrat importants conferencias en dita ciutat.

Tancá la serie de conversas un delegat de la *Revista Rassegna Gregoriana*, que's publica á Roma baix la protecció del Sant Pare, destinada á la propagació del cant gregoriá. Dona compte de que la restauració conta cada dia ab més admiradors y devots á l'Italia, especialment á Roma.

Lo segón acte del Congrés en aquest dia tenia lloch á las onze del matí en la capella de la Santa Sanch, ahont s'executá una missa sencera de cant gregoriá pels noys de la Escola parroquial de Blankenberghe, alternant ab las veus d'home dels Cantors de Saint-Gesvais, dirigits per un benedictí deixeble de Dom Pothier.

D'aquesta missa'n guardo un recort ineborrable. Ja'n parlarém.

A las tres de la tarde, en la Gilde des Métiers, altra sessió de conferencias ab audició de cant gregoriá y de melopeas litúrgicas, de las diversas liturgias en la que Dom Pothiers parlá extensament de la procedencia de la notació neumática, derivada dels accents gramaticals diversament combinats y de punts agrupats per suposició ó per conjunció.

Després d'ell, Mr. Amédée Gastoné, va seguir lo procés de la notació, descrivint la transformació suferta per la neumática fins á arribar á la moderna, demostrant que la corrupció del cant plá, entre altrás causas, se deu al cant figurat.

Acabadas las conferencias y com á favor especial que'ns feu en Bordes, varem assistir los delegats del Orfeó, al ensaig general de la «Redempció», de Cessar Franck, que devia cantarse l'endemá.

A dos quarts de nou de la nit, lo diputat Henri Cochin doná una conferencia sobre l'Anima Flamenca.

Aquesta conferencia la esperavam ab verdader desitj; las manifestacions d'aquesta ánima flamenca en lo terreno del art, son tant importants, que fins un home de mitjá talent podia tréuren un gran profit y encisar als oyents sols enumerantlas. L'amich Moragas pensa parlarne extensament y per lo tant jo no'n diré res mes.

Francesch Pujol

del Orfeó Catalá

dels oficis y s'adapta bastant bé al destí que per aquesta ocasió li han donat. Es de construcció moderna, molt senzilla, y deuen cabrehi unas 1.500 personas, haventse omplert del tot aquest vespre.

Comensava'l programa ab lo motet «O vos omnes qui transitis», de Victoria, lo mestre d'entre'ls mestres.

Seguía'l motet «Nos qui sumus in hoc mundi», del compositor flamench del sigle xvi Roland de Lassus. Aquest motet es colossal.

Lo text es una invocació á Sant Nicolau, demanantli «que conduheixi als pecadors que en aquest mon, abím de vicis, han sofert tants naufragis, vers lo port de salvació ahont se troba la pau y la gloria». La música s'adapta al text d'una manera pasmosa, moventse las veus ab aquella llibertat insuperable que caracteriza la polifonia dels sigles xvi y xvii, llibertat de voviment que en aquest autor arriba potser á sa més gran altura. A la meytat de l'obra y sobre las paraulas *glorios Nicolau, conduheixens al port de salvació*, se troba un fragment complertament ritmat; es un clam d'una expressió intensíssima, contrastant fortament ab lo primer y últim fragment.

Dels al·leluyas gregorians *Pascha nostrum* y *Selve virgo florens* y del gradual *Christus factus est* que figuravan en lo programa no'n parlaré per ara. Finidas las sessions y audicions del Congrés, penso destinar una correspondencia al cant gregoriá, lo més important, per mí, d'aquestas festas.

De March Antoine Charpentier de la escola francesa del sigle xvii hi havia la elevació á tres veus *O amor, o bonitas, o charitas*, superbament cantadas per Mlle. de la Rouvière, Mme. de la Mare y Mr. Gebelin.

L' Ave María del flamench Josquin de Pres, motet á quatre veus, es una excelent mostra de la manera de fer d'aquest compositor, senzilla, clara, fundament sentida y de candorosa expressió.

Lo cuartet de solistas de la Schola ha cantat lo *Dialogus per la Pasqua* d'Heinrich Schütz d'una manera admirable. No's pot demanar més; justesa d'expressió, equilibri perfecte de las veus, frasseig exquisit, tot hi es. En Bordes pot estar ben orgullós d'haver format aquest quartet y d'haverlos fet compenetrar tan perfectament del sentiment artístich.

Hodie Christus natus est, motet á tres veus blancas y tenors de Nanini, d'una dificultat d'execució extraordinaria, plé de vocalisos en totas las veus, que hi ha moments que sembla que volin. Verdaderament es lo cant dels ángels, l'alegría dels arcàngels, l'exaltació dels justos, dihent: *Gloria in excelsis*. Aleluia! Aleluia!

A continuació venía *Tu es Petrus*, de Clemens IX Papa, de l'escola franch-flamenca del sigle xvi. No era de lo més notable del programa, al costat de las colossals obras dels caps d'ala de la polifonia.

Lo diálech espiritual d'Henry du Mont, *Peccator ubi est*, fou cantat per Mr. David y Mr. Gebelin; l'hem trobat encara superior á quan varem sentirlo á Barcelona. Conseruant sempre la simplicitat d'expressió ha lograt despullar sa veu, d'aquell timbre una mica agre que en certs passatges li notarem.

Chor final de la Passió, segons Sant Mateu, de Schütz, de la escola alemana del sigle xvii, época de tranzisió. Fragment d'una bellesa severa, ritmat casi tot ell y d'una factura armónica ja molt més lliure.

Tancava'l programa «La filla de Jepheth», de Carissimi, sobre'l text de la historia sagrada. Obra admirable per la seva gran expressió, de caràcter ben diferent, per cert, de la de las composicions que omplian la primera meytat del programa. Carissimi es lo *devancier* de la expressió moderna, de la expressió dramática, despullada d'aquella austeritat dels mestres del sigle xvi. Mlle. de la Rouvière, la cantá admirablement.

La interpretació y execució d'aquest programa fou excelent en general, encara que la primera pecá de freda en algunas composicions corals.

Aquesta impressió pot esser deguda al nostre esperit meridional.

En quant á la execució, mancava la fusió de las veus alguna volta.

Las condicions del local eran un xich dures.

Y heus aquí finida la primera jornada.

Francesch Pujol

del «Orfeó Catalá»

Pascha nostrum y Salvator noster gaude floreus y'l gradual Christus factus est.

Los alleluyas d'una riquesa melódica inponderable son la expressió de l'alegría senzilla y respectuosa de l'ànima cristiana. Foren cantadas per las veus blanques solas ab un art exquisit. En lo gradual, propi del temps de passió y d'ayre molt més sever, alternaren las veus d'home ab las blanques, ajuntantse en cert fragments de lo que'n resultá una gran riquesa de matisos.

Aquestas melodías cantadas sense cap mena d'acompanyament foren las composicions que més éxit obtingueren en lo concert. Sa bellesa senzilla desprovehida de tota vestimenta que no necessitan pas, brillá ab tal esclat que arrebatá al públich, al públich que's mostrá casi sempre fret per temperament, fentlo prorrompre en grans aplaudiments y crits d'entusiasme. Es lo major elogi que de las melodías y de sa execució's puguí fer.

Mes no fou encara en aquest concert ahont lo cant pla's manifestá en tota sa grandesa; en la Sala de la Gilde no estava pas en son lloch; hi sobrava la esplendidesa de la iluminació y's trobava á faltar lo baf d'encens, la claror somorta de finestrals gòtics, la sonoritat del temple y sobretot las ceremonias religiosas que'l motivan.

Tot aixó hi era'l matí següent á la Capella de la Santa Sanch, ahont los infants de Blankenberghe, alternant ab las veus d'home dels cantors de Saint Gervais, executaren la Missa votiva de la Creu ab los cantos ordinaris de la Missa del Sant Sagrament.

La impresió que'ns causá no's pot explicar. No hi ha paraulas que expressin la sensació de tranquil·litat serena, d'aixamplament del esperit produhida per aquells cantos lliures del esclavitzador ritme modern, de tonalitats dolsament vagues que sorprenden á cada punt, de giros inesperats, ab frases en que s'hi troba la procedencia de las cançons populars que de petits nos cantavan nostras mares y que de grans hem après á estimar. Es tan fonda aquesta impresió que, com he dit, no's pot explicar. S'ha de sentir.

La execució d'aquesta missa gregoriana fou lo més gros de las festas musicals. No hi havia la pulcritut dels alleluyas cantats per las coristas d'en Bordes; los executants no eran tan perfectes. Pero son director, un fraire benedictí que semblava arrencat d'un vell retaule flamench, los hi comunicava la alenada de fé que'l possehia y'ls tendres infants y'ls homes fets, cantavan ab veu de l'ànima.

La satisfacció inmensa que m'omplenava al sortir de la Capella de la Santa Sanch, fou torbada pel recort de lo que es lo cant pla en nostra terra.

—Aquesta gent son ben felissos—vaig dir á mos companys.

—Podéu anar al temple á fer oració segurs de que son reculliment no's veurá pertorbat per aquells crits incoherents que per allà'n dihem cant pla.—Las veus dels xantres, aquellas veus especials que ni surten del coll ni del pit, que casi no se sab d'ahont surten ni semblan humanas, no'ls malmeterán las orellas ni distreuran sa pensa elevada á Deu.—

Aquestas consideracions y moltes altres que se'm ocorregueren me van posar de mal humor. ¿Es possible, m' deya jo, que la ignorancia y deixadesa arribin á un grau tal? Es possible que aquest moviment de regeneració que cada dia te més forsa á Alemanya, á Bèlgica, á Fransa, á Italia, que'l Sant Pare encoratja ab totes sas forsas y fins imposa ab sa autoritat, no trobi en nostra terra qui'l segueixi?

Unicament los PP. de Sant Felip Neri se han preocupat de lo que ha d'esser lo cant litúrgich. Pero ab lo seu esforç no n'hi ha prou. Es solzament un crit d'atenció que si no es escoltat pels que poden y deuen fer la restauració, se perdrá miserablement.

Y al fi y al cap, la tasca, si bé difícil, no es pas impossible. Lo camí está ben marcat. Seguint los consells y llistons del venerable Dom Pothier, s'ha d'arribar á terme infaliblement.

Poden seguirse dos sistemes: anar á estudiar al costat dels Benedictins, ó fer que vinguin mestres.

En los Seminaris treballar per la creació d'Escolas de cant gregorià, pera l'avenir y en lo temple aprofitar tot lo que no sia absolutament dolent en materia de llibres y tradicions, modificant empro en absolut la manera de cantar procurant que s'assembli tot lo possible á la que s'emplea pera las melodías gregorianas.

D'aquest modo dintre un espai de temps no massa llarch la restauració del cant gregorià en nostra terra será un fet.

Será aixís? Deu ho vulgui!

Francesch Pujol

del Orfeó Catalá.

PRIMERA JORNADA

Dijous 7 d'Agost de 1902, á las 5 de la tarde, á la Catedral de Sant Salvador. — Salutació d'obertura y cant del «Veni Creator».

¡Quín bo feya de sentir en aquesta Catedral plena de llum, magníficament decorada, 'ls verdaders cants religiosos, las composicions de Victoria, Arcadett y Mozart, encuadradas pel «Veni Creator»!

La sensació de repós que'ns ha produhit no's pot imaginar. Ha estat ben fonda, com una mena de reparació de las nostras forsas, com una distensió del esperit, extraordinariament agitat pel llarch viatge y sobretot per la curta estada á París, aprofitada fins á lo inverossímil.

Las obras que s'han executat han estat l' *Ave Verum* de Mozart; *Ave Maria* d'Arcadett; *Tantum ergo* de Victoria, per la capella de música de la Catedral, y'l *Veni Creator*, cant gregoriá, per la Schola del Gran Seminari.

La execució de las tres primeras, de las que Barcelona'n coneix duas, l' *Ave Verum* y'l *Tantum ergo* esmentats que canta l'Orfeó Catalá y la Capella de Sant Felip Neri, ha estat acceptable.

Lo número d'executants, reduhit, més bastant ajustat, essent lo frasseig un poch fret, tal volta degut al temperament de la gent de aquí, bon xich diferenta de la nostra. Lo timbre gutural dels noys ha produhit una sensació estranya á nostras orelles.

Lo que'ns ha impresionat, ha estat lo cant gregoriá. Aquell *Veni Creator*, cantat per una trentena de Seminaristas, suaument, ab veus pastosas y sense gens d'esfors, ondulant la melodia deliciosament, nos ha encantat. Es precis sentirho pera fersen cárrech, sobretot venint de Barcelona ahont lo cant gregoriá casi no es conegut, ja que las execucions de la capella de Sant Felip Neri no han estat encara prou nombrosas pera fer extendre son coneixement.

Passém al concert histórich del vespre, executat pels cantors de Saint-Gervais y quarteto de la Schola Cantorum á la «Gran sala de la Gilde des métiers».

Aquesta sala es com si diguessim, la llotja

CONGRÉS DE MÚSICA RELIGIOSA A BRUGES

L' «Orfeó Catalá»

Lo dissapte 9 d'Agost era la tercera jornada. Comensava ab una série de petits discursos en los que cada orador devía emplear l'idioma del seu país y donar compte del estat en que's troba la restauració de la música religiosa y del cant gregoriá en sa terra.

Avans d'aquestos discursos, un representant de la Societat Gregoriana de Namur parlá de la organisació y funcionament de la Societat de Sant Gregori que comprén tota la Bélgica ab delegacions á las grans ciutats y subdelegacions á las de més petita importancia, quina societat ve treballant constantment desde fa alguns anys pera'l foment y propagació de la verdadera música religiosa.

Parlá després de la escola de Malines, fent entussiastas elogis de son director Mr. Tinel y de la publicació, orgue de dita escola, *Musica Sacra*. Finalisá son llarch parlament dolguentse dels inconvenients que presenta l'empleo forsós dels noys en las capellas de música y especialment en la dificultat de fixar sa atenció, causa d'un treball llarch y fadigós pera'ls mestres.

Comensá totseguit la sessió internacional en la que's feren discursos en flamench, inglés, francés y catalá. En aquest darrer idioma parla en Vicens de Moragas, nostre estimat vis-president, saludant á la nació flamenca en nom de Catalunya y explicant la acció decissiva del Orfeó Catalá pera'l revifament de la música religiosa en la nostra terra, acció que ha arribat fins á la creació de la Capella de Sant Felip Neri, filla del Orfeó, destinada á portar al seu verdader lloch, al temple, la restauració de la polifonia dels grans mestres y'l cant gregoriá. Completá la noticia sobre la esfera d'acció del Orfeó parlant del renaixement de la música catalana, basada en las melodías populars del terror y finalisá detallant breument la constitució y manera de ser de nostra societat.

Aquest discurs en catalá, junt ab la corresponent traducció francesa, s'estampará en lo volúm de sessions del Congrés.

Foren pera nosaltres horas de verdadera angunia las que precediren á la de la sessió internacional. Catalunya, aquesta regió formant part de la Espanya, nació que tots sabem quina es la consideració que mereix del extranger, la petita Catalunya, la per la majoria ignorada Catalunya, anava á fer sentir sa veu aplegada á la de Fransa, á la de Bélgica, á la de la potent Inglaterra, devant dels representants de casi todas las naciones d'Europa. Catalunya anava á demostrar que en lo terreno del Art musical també viu la vida de todas ellas, ab intensitat proporcionada á sas forsas y anava á demostrarho en sa propia parla. Aquells moments han quedat gravats tan fondament en nostre esperit que jamay podrá esborrarsen la marca.

Quan lo Secretari del Congrés Mr. Gastoné, s'avansá vers l'auditori y feu la presentació de nostre Orfeó, tributantli en nom del President senyor Bordes, entussiastas elogis, nostres cors bategavan ab forsa y'ls ulls se 'ns enterbolían.

Arribá'l moment en que en Moragas prengué la paraula y aquella munió considerá ab curiositat y atenció aquell home d'altra rassa, aquell meridional que'ls deya cosas que no entenían. Més endevant noms coneguts, lo de Palestrina, 'l de Victoria, parau-

las saltadas que anavan entenent, mantenían sa atenció y en sa cara's pintava'l desitg d'enténdreho tot.

S'acabá, y'ls aplaudiments á que la corte-sía obliga, coronaren lo parlament d'en Mo-ragas.

Fou lo segon acte del Congrés en aquest dia una missa en música figurada (missa re-sada) durant la qual se cantaren lo *Kyrie* y *Gloria* de la Missa d'en Lotti, lo *Panis An-gelicus*, de Boyer, *O Sacrum Convivium*, de Viadana y *Salve Regina*, de Lleó Cantón. Era una barreja d'autors dels sigles XVI, XVII y contemporanis, no resultant las composi-cions de gran interés. Fou l'acte més fluix del Congrés.

A la tarde, á las cuatro, duas conferen-cias. La primera per Mr. Edgar Tinel, qui feu historia de la música religiosa en lo pe-ríodo que comprén de Victoria á Bach, ex-tenentse en consideracions sobre la música religiosa moderna, dihent que devía pén-dres com á base'ls dos compositors esmen-tats y treballar ab sinceritat, creyent y sen-tint ja que l'art no es un ofici.

Mr. Tinel, autor del *Oratori Christus*, es considerat avuy día com lo capdill de la moderna escola belga.

La segona conferencia á cárrech d'en Bor-des era ab audicions. Aquestas foren las obras següents: *Sanctus* y *Benedictus* de la Missa del Papa Marcello, de Palestrina, *Ave Maria* del mateix autor, *Dixit* de Carolus Andreas, *Qui non renuntiat Omnibus*, de Le-greuzy, *Ave cæli manus superuum*, de Lulli, *Ave Verum*, de Guy Ropartz, *Benedicta es tu*, de La Tombelle, y *Domine non secundum*, de Cèssar Franck.

Lo programa era esquisit. Avans de cada composició en Bordes ne feya un petit aná-lissis, fent remarcar las bellasas y'l caràcter que las distingía.

De las duas composicions de Palestrina ni cal parlarne'l nom del autor ho diu tot. Lo més sobressortint de las restants fou lo *Di-xit* de Andreas, *Qui non renuntiat* de Le-greuzy, l'*Ave Cæli* de Lulli, aquesta última cantada admirablement per tres dels solistas de la Scola y l'*Ave Verum* de Guy Ropartz, composició moderna que'ns satisfé compler-tament. D'una expressió severa y d'una fac-tura de má mestra.

Lo *Domine non secundum* de C. Franck es d'una vulgaritat que no esperavam tractant-se d'aytal firma y que contrastava molt ab la solidesa de las demés composicions.

A la nit gran concert ab solos, orquesta y chor. La massa choral considerablement au-mentada ab elements del Conservatori de Bruges.

Si'l programa de la tarde era interessant, lo de la nit lo superava encara. N'hi ha prou pera fersen cárrech dihent que la primera part la componían obras de Bach, Haen-del, Beethoven y Mozart, y la segona con-sistía en l'audició íntegra del poema sin-fónich «Redempció», de Cèssar Franck.

¿Qué podré dirne d'aquestas composi-cions si las firmas solas ja ho esprimen tot?

L'ária de tenor, ab trompeta obligada, de la cantata «Ihr werdet weinen», es de lo més característich de Bach y d'una dificul-tat extremada qu'en David vencé maravello-sament.

Pera la execució d'aquesta ária Mr. Ge-vaert, director del Conservatori de Brusselas, ha fet construhir una petita trompeta en *re* á octava alta de la usual ja que per la taxi-tura d'aquesta, resultava d'una dificultat cá-si invencible.

Lo cant elegiach de Beethoven, es d'un sen-timent penetrant que aclapara.

Finalisava la primera part ab lo Choral final de la Passió, segons Sant Joan, de Bach, d'una amplitut magestuosa.

La «Redempció», de Cèssar Franck, que, com he dit, omplía la segona part, es una obra que enlayrantse á voltas en las re-gions més puras del Art, decau devegadas llastimosament. Bona mostra'n son d'aques-ta desigualtat lo coro Terrestre, al final de la primera part y'l que acaba la obra, d'una trivialitat meyerbiana, encara que á a'aquest últim te fragments superiors. Tot lo demés de la obra, especialment las árias del Arcán-gel y alguns chors angélichs, son d'una poe-sía corprenedora. També hem de citar lo fragment sinfónich que serveix de llas de unió de las duas parts per sa bellesa y que en D'Indi nos va donar á coneixer á Barce-lona la primera volta que hi vingué.

La jornada havia estat ben aprofitada.

Francesch Pujol
del Orfeó Catalá.